

Úžina.

„Za těch časů bývala Úžina širší,“ vyprávěla Stella Flandersová svým pravnoučatům onoho posledního léta svého života, léta, po němž začala vídat duchy. Děti ji pozorovaly širokýma a tichýma očima a její syn Alden se obrátil ze své lavičky na verandě, kde vyřezával. Byla neděle a v neděli by Alden neodrazil s člunem nikdy, ani kdyby cena humrů byla sebevyšší.

„Jak to myslíš, babi?“ zeptal se Hal, ale stařenka neodpověděla. Prostě jen seděla ve svém houpacím křesle u vychladlých kamen a její pantofle nevzrušeně popleskávaly o podlahu.

Hal se otázel matky: „Jak to myslíš?“

Luis navrtěla hlavou, usmála se a pak je poslala s bandaskami na borůvky

Stella si pomyslela: Zapomněla. Nebo to nikdy nevěděla?

Za těch časů bývala Úžina širší. Pokud to někdo opravdu věděl, tak právě Stella Flandersová. Narodila se v roce 1884, byla nejstarším obyvatelem ostrova Goat Island a ani jedinkrát za celý život nebyla na pevnině.

Miluješ? Tahle otázka na ni začala dotírat a ona ani nevěděla, co vlastně znamená.

Přišel podzim, studený podzim bez deště, potřebného, aby se stromy opravdu pěkně vybarvily, ať už na Goatu nebo v Raccoon Headu přes Úžinu. Toho podzimu dul vítr dlouhými a chladnými tóny a Stella cítila, jak se jí ze srdce ozývá na každý z nich odpověď.

Devatenáctého listopadu, když se z kovově bílého nebe vířivě snesla první metelice, oslavila Stella narozeniny. Přišla většina lidí z vesnice. Přišla Hattie Stoddardová, které v roce 1954 zemřela matka na zápal pohrudnice a jejíž otec se v roce 1941 ztratil beze stopy s *Dancerem*. Přišli Richard a Mary Dodgeovi, Richard pomalu kráčel o holi vzhůru stezkou, artritida ho tížila jako neviditelné břemeno. Přišla samozřejmě Sarah Havelocková - Sářina matka Annabelle byla Stellina nejlepší přítelkyně. Spolu chodily do ostrovní školy, od první do osmé, a potom se Annabelle provdala za Tommyho Franea, který jí v páté třídě tahal za vlasy, až plakala, právě tak, jako si Stella vzala Billa Flanderse, který jí jednou vyrazil všechny učebnice z rukou do bláta (ale jí se podařilo nebrečet). Annabelle i Tommy už byli oba po smrti a Sarah byla jediná, která z jejich sedmi dětí zůstala na ostrově. Její manžel George Havelock, kterého všichni znali jako Velkého George, zahynul v roce 1967 škaredou smrtí tam na pevnině, to byl rok, kdy nebyl žádný rybolov. Velkému Georgovi uklouzla sekyra v ruce, tekla krev - bylo jí přes moc - a o tři dny později byl na ostrově pohřeb. A když Sarah dorazila ke Stelle na oslavu a zvolala: „Všechno nejlepší, babi!“, Stella ji pevně objala a zavřela oči

(miluješ miluješ?),

ale neplakala.

Dostala k narozeninám velikánský dort. Hattie ho upekla se svou nejlepší kamarádkou Verou Spruceovou. Všichni, kdo tam byli, spojili své hlasy a z plna hrdla jí zazpívali Happy Birthday a byl to zpěv tak silný, že přehlušil vítr... i když jenom na chvíli. Zpíval ba i Alden, který za obvyklých okolností zpíval pouze Kupředu, vojáci Páně a ještě chvalozpěvy v kostele a cokoli jiného by jen s přihrbenou hlavou naprázdno ústy předstíral a ty staré uši, velké jako talířky, by mu celé hořely. Stella měla na dortu devadesát pět svíček, a dokonce i při zpěvu slyšela vítr, ačkoli její sluch už zdaleka nebyl to co dřív.

Zdálo se jí, že ji vítr volá jménem.

„Nebývala jsem jediná,“ řekla by Luisiným dětem, kdyby mohla. „Za mých časů žilo a umíralo na ostrově spousta lidí. Žádný poštovní člun tenkrát nebýval. Když vůbec nějaká pošta byla, brával ji Bull Symes. Žádný trajekt taky nebyl. Když měla ženská příčinu, aby jela do Headu, vzal ji její mužský na humřím člunu. Pokud já vím, tak na ostrově do roku 1946 nebyl jediný splachovací záchod. První namontoval Bullův syn Harold a bylo to rok potom, co Bulla porazil srdeční záchvat, právě když vytahoval pasti. Vzpomínám si, jak přinesli Bulla domů. Vzpomínám si, že ho přinesli zabaleného v plachtě a že mu čouhal zelený gumák. Vzpomínám si...“

*A ony by řekly: „Co, babi? Na co si vzpomínáš?“
Jak by jim odpověděla? Bylo toho víc?*

Prvního dne zimy, asi měsíc po oslavě narozenin, šla Stella pro dříví na topení, a když otevřela zadní dveře, našla na verandě mrtvého vrabce. Pozorně se sklonila, nadzdvihla ho nohou a prohlédla si ho.

„Zmrzlý,“ prohlásila a cosi v ní uvnitř proneslo další slovo. Naposledy viděla zmrzlého ptáka před čtyřiceti lety, v roce 1938. To byl rok, kdy Úžina zamrzla.

Otrásla se, přitáhla si újeji kabát a cestou hodila mrtvého vrabce do starého rezavého sporáku. Den byl studený. Nebe bylo jasné, čistá modř. V noci o jejích narozeninách napadlo deset centimetrů sněhu, který se zase rozpustil a od té doby už další nepřišel. „Už to brzo bude,“ říkával prorocky Larry McKeen z krámu na Goat Islandu, jako kdyby tím mohl zimu odstrašit.

Stella došla k hranici dříví, nabrala ho náruč a nesla zpátky do domu. V patách ji následoval její čistý a ostře vykreslený stín. Když došla k zadním dveřím, tam, kde spadl vrabec, promluvil na ni Bill - jenomže Billa si před dvanácti lety vzala rakovina. „Stello,“ řekl Bill a ona spatřila, jak se vedle jejího položil jeho stín, delší, ale stejně ostrý, stínový zoban stínové čepice měl furiantsky na stranu, tak jak to vždycky nosíval. Stella cítila, že se jí v hrdle zvedá výkřik. Byl příliš velký, aby jej dokázala dostat přes rty.

„Stello,“ promluvil znovu, „kdypak se vypravíš na pevninu? Vezmeme si od Norma Jolleyho tu jeho starou fordku a zajedeme jen tak pro legraci k Beanovi do Freeportu. Co na to říkáš?“

Prudce se na patě obrátila, divže nerozsypala to dřevo, a nikdo tam nebyl. Jenom dvorek, který se svažoval z kopce, potom divoká bílá tráva, a dál v pozadí, na hraně světa, zřetelná a trochu zvětšená, byla Úžina... a za ní pevnina.

„Babi, co je to Úžina?“ mohla se zeptat Lona... ačkoli to nikdy neudělala. A ona by jim byla odpověděla tak, jak to dovedl každý rybář od narození: Úžina je část moře mezi dvěma částmi pevné země, část moře, která je otevřená na obou koncích. Lovci humrů měli pradávňý vtíp: hlavně, hoši, ať umíte používat kompas, kdyby padla mlha - mezi Jonesportem a Londýnem je pořádně široká úžina.

„Úžina je voda mezi ostrovem a pevninou,“ řekla by možná jednodušeji a přitom by jim rozdávala melasové sušenky a horký slazený čaj. „To je to, co vím já. Vím to právě tak dobře jako jméno mého manžela... a jak si nasazoval čepici.“

*„Babi?“ řekla by Lona. „Jak to, že jsi nikdy v životě nebyla na druhé straně za Úžinou?“
„Zlatíčko,“ řekla by ona. „V životě jsem nenašla důvod, abych tam jela.“*

V lednu, dva měsíce po oslavě narozenin, Úžina poprvé od roku 1938 zamrzla. Rádio varovalo lidi na ostrově i na pevnině, aby ledu nevěřili, ale Stewie McClelland a Russell Bowie vytáhli po jednom dlouhém odpoledni u jablečného vína Stewieho motorové saně a ty se, jak se dalo čekat, probořily do Úžiny. Stewiemu se podařilo vydrápat ven (i když kvůli omrzlinám

přišel o jednu nohu). Úžina si vzala Russella Bowieho a odnesla ho pryč.

Dvacátého pátého ledna byla zádušní mše za Russella. Stella přišla zavěšená do svého syna Aldena a on neslyšně slabikoval slova hymnů a před požehnáním hřímal nemelodickým hlasem chvalozpěvy. Stella potom seděla spolu se Sárou Havelockovou, Hattie Stoddardovou a Verou Spruceovou v záři ohně z krbu v suterénu radnice. Konala se zádušní slavnost na Russellovu památku, včetně teplého punče a pěkných malých trojhránkových sendvičů se sýrovou pomazánkou. Chlapi, jak jinak, se vytráceli dozadu, aby si lízli něčeho silnějšího než punč. Nová vdova po Russellovi Bowiem seděla s červenýma očima a oněmělá vedle faráře Ewella McCrackena. Byla v sedmém měsíci - bylo to její páté děcko na cestě a Stella, na kterou šla v tom vedru u ohně dřímota, přemítala: *To ona brzy půjde přes Úžinu, řekla bych. Přestěhuje se do Freeportu nebo Lewistonu a bude dělat číšnici*, řekla bych.

Rozhlédla se po Veře a Hattie, aby zjistila, o čem je řeč.

„Ne, to jsem neslyšela,“ povídala Hattie. „A co teda říkal Freddy?“

Mluvily o Freddy Dinsmoreovi, nejstarším muži na ostrově (stejně je o dva roky mladší než já, napadlo Stellu s jistým uspokojením), který prodal v roce 1960 Larrymu McKeenovi svůj krám a žil teď na penzi.

„Říkal, že nikdy takovou zimu nezažil,“ řekla Vera a vytáhla pletení. „Říká, že z toho bude moc lidí nemocných.“

Sarah Havelocková se podívala na Stellu a zeptala se jí, jestli Stella někdy zažila takovou zimu. Od té první trošky žádný sníh nenapadl; země se prostírala zkřehlá a obnažená a hnědá. Den předtím vyšla Stella na třicet kroků do zadní louky, pravou ruku držela ve výši stehna a tráva se lámala v čisté řádce a vydávala zvuk praskajícího skla.

„Ne,“ řekla Stella. „V roce třicet osm Úžina zamrzla, ale byl v tom roce sníh. Pamatuješ na Bulla Symese, Hattie?“

Hattie se zasmála. „Řekla bych, že mám ještě pořád tu modřinu, co mi udělal na pozadí při novoročním večírku v roce padesát tři. Tak hrozně moc mě štípnut. Co má s ním být?“

„Bull a ten můj tenkrát došli až na pevninu,“ řekla Stella. „Tenkrát v únoru 1938. Připnuli si sněžnice, přešli až k Dorritsově hospodě v Headu, dali si tam každý jednu whisky a pak šli zpátky. Chtěli, abych šla s nimi. Byli jako dva malí hoši, kteří si spolu vyrazili zajezdit na bobech.“

Dívaly se na ni, jak na ně dýchlo to kouzlo. Dokonce i Vera měla rozšířené oči, a přitom Vera už ten příběh jistě slyšela dříve. Jestli se dalo věřit historkám, tak Bull a Vera spolu kdysi něco měli, i když člověk při pohledu na Veru stěží věřil, že byla kdysi tak mladá.

„A ty jsi nešla?“ zeptala se Sarah a možná v duchu viděla tu šíři Úžiny, bílou až do modra pod zimním sluncem bez záru, viděla jiskření sněhových krystalků a jak se přibližuje pevnina, tu chůzi přes, ano, chůzi přes oceán, úplně tak jako Ježíš, opustit ostrov jednou jedinkrát v životě *pěšky*...

„Ne,“ řekla Stella. Najednou si přála, aby s sebou bývala vzala svoje pletení. „Nešla jsem s nimi.“

„Proč *ne*?“ zeptala se téměř nespokojeně Hattie.

„Byl zrovna prací den,“ téměř usekla Stella a v té chvíli se Missy Bowieová, vdova po Russellovi, rozeřkala hlasitými, hýkavými vzlyky. Stella se ohlédla a tam seděl Bill Flanders, v tom svém červenočerně kostkovaném kabátu, hlavu měl na stranu a kouřil doutník, byla to značka Herbert Tareyton, a další měl zasunutý na později za uchem. Cítila, jak jí srdce v hrudi poskočilo a zastavilo se mezi dvěma údery.

Vyrazila nějaký zvuk, ale ve stejné chvíli praskl v ohni suk, jako když střelí z pušky, a žádná

z ostatních paní si ničeho nevšimla.

„Chudinka,“ téměř zavrkala Sarah.

„Aspoň má pokoj od toho budižkničemu,“ zavrčela Hattie. Pátrala po rmutné podstatě pravdy o zesnulém Russellovi Bowiem a nalezla ji: „Ten člověk byl sotva lepší než vandrák. Z tohohle chomoutu pro dva tedy uklouzla.“

Stella to všechno téměř neslyšela. Seděl tam Bill, dost blízko reverenda McCrackena na to, aby ho mohl cvrnknout do nosu, kdyby se mu zachtělo. Vypadal tak na čtyřicet, vrásky kolem očí, které se mu později tak hluboce vyryly, měl zcela nepatrné, oblečený byl do šedivých vlněných kalhot a gumáků a přes jejich okraj měl úhledně ohrnuté šedivé teplé podkolenky.

„Stel, my na tebe čekáme,“ řekl. „Vydej se na druhou stranu, podíváš se na pevninu. Tenhle rok nebudeš potřebovat sněžnice.“

Seděl si tady v radničním suterénu, syčák Billy v životní velikost, a pak vybuchl další suk v ohništi, a on byl pryč. A reverend McCracken dál utěšoval Missy Bowieovou, jako by se nic nestalo.

Ten večer telefonovala Vera Annie Phillipsově a při rozhovoru se Annie zmínila, že Stella Flandersová nevypadá dobře, ani trošku.

„To by Alden měl sakramentskou práci, aby ji dostal z ostrova, kdyby ochořela,“ řekla Annie. Annie měla Aldena ráda, poněvadž její vlastní syn Toby jí pověděl, že Alden nikdy nevezme do úst nic silnějšího než pivo. A Annie byla sama vtělená střídmost.

„Jakpak by ji dostal, ledaže by o sobě nevěděla,“ pravila Vera a pronesla tu otázku dolnovýchodním nářečím *japa*. „To když Stella řekne žába, tak Alden rovnou vyskočí. Vždyť víš, že Alden moc rozumu nepobral. Stella s ním pěkně oře.“

„Co, cože?“ řekla Annie.

V téže chvíli v aparátu zapraskal kovový zvuk. Vera na okamžik ještě Annie slyšela - ne slova, jen jak dál mluví za tím praskáním - a pak už tam nebylo nic. Vítr se divoce rozlétl a telefonní linky spadly, možná do Godlin's Pondu, Godlinova rybníka, anebo tam dole u zátoky Borrow's Cove, kde se nořily zapouzdržené v gumě do Úžiny. Možná že spadly na druhé straně, v Headu... a někdo by třeba i řekl (napůl v žertu), že to vztáhl ledovou ruku Russell Bowie, aby přetrhl kabel, jen pro tu rošťárnu.

Ani ne o dvě stě metrů dál ležela pod prošívanou přikrývkou Stella Flandersová a naslouchala pochybné hudbě Aldenova chrápání z vedlejšího pokoje. Naslouchala Aldenovi, aby nemusela poslouchat vítr... jenže slyšela vítr stejně, ach ano, jak přichází přes zmrzlou rozlohu Úžiny, přes dva a půl kilometru vody, která teď byla sevřená krunýřem ledu, ledu a pod ním dole byli humři a kanici, a možná že taky zkroucené a tančící tělo Russella Bowieho, který přicházel vždycky v dubnu se svým starým rotačním kultivátorem Rogers a kypřil jí zahradu.

Kdo mi letos v dubnu zryje zahradu? napadlo ji, jak tam tak prochládlá a stočená do klubíčka ležela pod prošívanou dekou. A jako když se ve snu odehrává sen, odpověděl jejímu hlasu opět její hlas: *Miluješ?* Zvedl se nápor větru a zalomcoval okenicí. Vypadalo to, jako když k ní okenice hovoří, ale ona před její řečí odvrátila tvář. A neplakala.

„Ale babi,“ naléhala by Lona (nevzdávala se nikdy, tahle tedy ne, byla stejná jako její máma a před ní babička), „ty jsi ještě pořád neřekla, jak to, že jsi nikdy nebyla na druhé straně.“

„Ale děvenko, já jsem vždycky všecho, co jsem si přála, měla tady na Goatu.“

„Ale vždyť je takový malý. My bydlíme v Portlandu. Jezdí tam autobusy babi!“

„Mně stačí, když život ve městě vidím v televizi. Já raději zůstanu tam, kde jsem.“

Hal byl mladší, avšak jaksi vnímavější. Nenaléhal by na ni tak jako jeho sestra, ale jeho

otázky by šly blíž k podstatě: „Ty jsi, babičko, nikdy nechtěla na druhou stranu? Nikdy?“

A ona by se k němu naklonila a vzala by ho za ručičky a vyprávěla by mu, jak její rodiče přišli na ostrov krátce po svatbě a jak dědeček Bulla Symese vzal Stellina otce do učení k sobě na loď. Vyprávěla by mu, jak její matka byla čtyřikrát s útežkem, jedno děťátko ale potratila a jedno umřelo týden po narození - kdyby ho mohli zachránit v nemocnici na pevnině, byla by na pevninu odjela, ale bylo po všem ještě dřív, než to vůbec někoho napadlo.

Vyprávěla by jim, jak Bill rodil Jane, jejich babičku, ale ještě než to skončilo, utekl na záchod a nejdřív zvracel a potom brečel jako hysterická ženská, když má extra špatné ty svoje měsíční záležitosti. Jane samozřejmě odešla z ostrova ve čtrnácti kvůli střední škole; to už se děvčata ve čtrnácti nevdávala, ale když ji Stella viděla, jak odplouvá s Bradleyem Maxwellem, který měl ten měsíc na starost vozit děti tam a zpátky cítila, že Jane odchází nadobro, i když se tu a tam objeví. Vyprávěla by jim, že Alden přišel o deset let později, když se už vzdali naděje na další dítě, a jako by to své zpoždění chtěl nahradit, zůstal Alden napořád zde a nikdy se neoženil a Stella za to byla svým způsobem vděčná, poněvadž Alden nepobral rozumu přespříliš a je dost žen, které si rády osedlají muže, který je pomalejší, ale má dobré srdce (ačkoli tu poslední věc by vlastně dětem neřekla).

Řekla by: „Louis a Margareta Godlinovi porodili Stellu Godlinovou, která se stala Stellou Flandersovou. Bill a Stella Flandersovi porodili Jane a Aldena Flandersovy a Jane Flandersová se stala Jane Wakefieldovou. Richard a Jane Wakefieldovi porodili Lois Wakefieldovou, která se stala Lois Perraultovou. David a Lois Perraultovi porodili Lonu a Hala. To jsou vaše jména, děti: jste Godlin-Flanders-Wakefield-Perraultovi. Vaše krev je v kamení tohoto ostrova a já tady zůstávám, neboť pevnina je za příliš širokou úžinou. Ano, miluji. Milovala jsem vždy, nebo se o to alespoň snažila, ale paměť je hlubina i šíře k nepřekročení. Godlin-Flanders-Wakefield-Perrault...“

Byl to nejstudenější únor od času, kdy Státní meteorologický ústav začal pořizovat záznamy, a než nastala půle měsíce, byl led na Úžině bezpečný. Motorové saně bzučely a vrčely a občas se převrhával, když špatně najely na ledovou vlnu. Děti zkoušely bruslit, zjistily ale, že led je příliš hrbolatý, aby to stálo za to, a vrátily se na Godlinův rybník na opačné straně kopce, ale předtím ještě malý Justin McCracken stačil zapadnout bruslí do trhliny a zlomit si kotník. Odvezli ho na pevninu do nemocnice a tam mu doktor, který měl corvettu, řekl: „Mladej, ani nebudeš vědět, že jsi to měl zlomený.“

Tři dni potom, kdy si Justin McCracken zlomil kotník, umřel zničehonic Freddy Dinsmore. Koncem ledna dostal chřipku a nechtěl doktora, říkal jen každému, že to je „jen rýma“ z toho, jak si šel „pro poštu bez šály“, ulehl do postele a umřel dřív, než ho mohl někdo vzít na pevninu a připojit ho na všechny ty mašinky, co tam mají pro takové jako Freddy. Jeho syn George, který byl vždycky připravený mazavka, ba i v pokročilém věku šedesáti osmi let (pro mazavky pokročilém v každém případě), našel Freddyho, jak má v jedné ruce *Bangor Daily News* a poblíž druhé prázdnou remingtonku. Smrt ho zjevně zastihla, když ji chtěl vyčistit. George Dinsmore se vydal na třítydenní tah, prý že za peníze od někoho, kdo věděl, že George dostane po tátovi vyplacenou pojistku. Hattie Stoddardová všude chodila a vykládala každému, kdo to byl ochoten poslouchat, že George Dinsmore je hanebník a skvrna a že je sotva lepší než vandrák.

Chřipka řádila jako pomínutá. Ve škole se v únoru místo obvyklého jednoho týdne volna neučilo dva, protože spousta dětí onemocněla. „Jak není sníh, tak se množí bacily,“ říkala Sarah Havelocková.

Před koncem měsíce, když se lidé už začínali těšit na klamnou útěchu března, dostal chřipku také Alden Flanders. Přecházel ji pomalu týden, a potom ulehl se čtyřicítkou. Stejně jako Freddy

odmítal doktora a Stella neměla starostí chvilku klidu. Alden nebyl tak starý jako Freddy, ale v květnu mu mělo být šedesát.

Nakonec přišel sníh. Patnáct centimetrů na svatého Valentýna, dalších patnáct dvacátého února a třicet přivál poctivý severák na přestupný den dvacátého devátého. Mezi zátokou a pevninou se táhl jako ovčí pastvina bílý a nezvyklý sníh, ačkoli od nepaměti tam v tuto roční dobu byla šedivá a vzdmutá voda. Několik lidí došlo pěšky na pevninu a zpátky. Tento rok nebyly sněžnice potřebné, neboť sníh zmrzl na pevný jiskřivý krunýř. Mohli si také dát štamprličku whisky, napadlo Stehu, ale ne u Dorrita, protože jeho hospoda shořela v roce 1958.

A celkem čtyřikrát viděla Billa. Jednou jí řekl: „Měla bys přijít brzo, Stello. Půjdeme na taneček. Co ty na to?“

Nemohla říct nic. Měla pěst křečovitě přitištěnou mezi rty.

„Ať jsem kdy co chtěla nebo potřebovala, měla jsem to tady,“ řekla by jim. „Měli jsme rádio a teď máme televizi a víc já od světa za Úžinou nechci. Měla jsem zahradu po celá ta léta.“ A humři? Jejda, vždycky jsme měli vzadu na kamnech hrnec s vařeným humrem, a když šel k nám na návštěvu reverend, tak jsme ten hrnec dávali pryč a schovávali ho za dveře do spižírny, aby neviděl, že jíme ‚polívku pro chudé‘.

Zažila jsem dobré a špatné časy, a jestli jsem někdy přemýšlela, jaké to asi je doopravdy být v obchodu u Searsů, místo aby člověk objednával podle katalogu, nebo jaké je to jít do nějaké té Shawovy tržnice, co je vídám v televizi, místo toho, jak nakupuju tady v krámě anebo když posílám Aldena na druhou stranu pro nějakou specialitu, jako vánočního kapouna nebo velikonoční šunku... anebo jestli jsem někdy chtěla, třeba jen pro jednou, stát na Congress Street v Portlandu a pozorovat všechny ty lidi v autech a na chodnících, víc lidí na jeden pohled, než jich dnes máme dohromady na celém ostrově... jestli jsem kdy tyhle věci chtěla, tak jsem stejně chtěla být tady. Na to, kolik mi je let, nejsem nijak nenormální ani divná, ani si nevymýšlím schválnosti. Moje matka někdy říkávala, že jediný opravdový rozdíl v životě je mezi myslet a mít a já tomu do hloubi duše věřím. Věřím, že je lepší dělat jen jednu věc a pořádně než deset najednou a šidit je.

Já patřím sem a miluju to tady.

Jednoho dne v půli března, kdy obloha byla bílá a tíživá jako ztráta paměti, usedla Stella Flandersová naposled ve své kuchyni, naposledy si zašněrovala vysoké boty kolem vyhublých lýtek a naposled si kolem krku uvázala ostře červenou šálu (byl to vánoční dárek, který před třemi lety dostala od Hattie). Pod šaty měla oblečenou soupravu Aldenova teplého spodního prádla. Pas podvlékaček měla vytažený až pod povadlou vzpomínkou na nadra a nátělník jí končil někde u kolen.

Vítr venku opět nabíral dech a v rádiu hlásili, že do odpoledne přijde sníh. Navlékla si kabát a rukavice. Po chvilce uvažování si přes své rukavice navlékla ještě Aldenovy. Alden se už uzdravil z chřipky a dnes dopoledne opravovali s Harleym Bloodem zimní vchodové dveře u Missy Bowieové, které se narodila holčička. Stella ji viděla a to malé kotě chudák vypadalo přesně jako její otec.

Na okamžik postála u okna, dívala se na Úžinu a Bill tam byl, jak ostatně předpokládala. Stál někde na půli cesty mezi ostrovem a Headem, stál na Úžině jako sám Ježíš a kýval na ni, jako by jí tím gestem říkal, že se připozdívá, pokud by ještě v tomto životě chtěla vstoupit nohou na pevninu.

„No jestli to chceš ty, Bille,“ pronesla nervózně do ticha. „Bůh ví, že mně o to nejde.“

Vítr však říkal jiná slova. Ona chtěla. Chtěla prožít toto dobrodružství. Tahle zima pro ni

byla navštívením bolesti - artritida, která bez řádu odcházela a přicházela, se tentokrát vrátila plná pomstychtivostí a rozněcovala jí klouby na prstech a kolena rudým ohněm a modrým ledem. Zrak na jednom oku se jí pozastřel a zamlžil (a právě nedávno jí Sarah s váháním upozornila, že skvrnka, kterou tam Stella měla od šedesáti let, teď náhle roste jako skokem). Nejhorší však bylo, že se jí obnovila ta hluboká a hlodavá bolest v žaludku a ona před dvěma dny v pět ráno vstala, došourala se po ledové podlaze na záchod a vyplivla do mísy velký chuchvalec jasně červené krve. Dnes ráno další, chuť to mělo odpornou, měděnou a šla z ní hrůza.

Bolesti v žaludku během posledních pěti let také přicházely a odcházely, někdy to bylo lepší, jindy horší a ona téměř od počátku věděla, že je to určitě rakovina. Vzala jí matku a otce, a otce její matky také. Žádný z nich nepřežil sedmdesátku, a tak si říkala, že ona sama vyžrála na hochy z pojišťovny s těmi jejich tabulkami, které si dělají podle rakváře.

„Ty jíš jak Otesánek,“ řekl jí Alden a smál se. Bylo to nedlouho potom, co bolesti začaly a ona poprvé zpozorovala v ranní stolici krev. „To nevíš, že staré větve jako ty už mají jenom zobat?“

„Starej se o svoje nebo ti ji plácnu!“ křikla Stella a zvedla ruku na svého šedovlasého syna, který se v žertu přikrčil a schoulil a zařňukal: „Mami, ne! Já to беру zpátky!“

Ano, jedla rádně, ne že by chtěla, ale protože (stejně jako mnozí v její generaci) věřila, že když krmíš rakovinu, nechá tě na pokoji. A možná že to fungovalo, alespoň na čas. Ta krev ve stolici se objevovala a mizela a na dlouhá období tam nebyla vůbec. Alden si zvykl na to, že si Stella přidává (někdy i dvakrát, když ji ta bolest zvláště trápila), ale ona přitom nepřibrala ani kilo.

Teď to vypadalo, že rakovina nakonec překonala to, čemu za druhé války říkali frantíci *pièce de résistance*, ohnisko odporu.

Došla ke dveřím a spatřila Aldenovu čepici, tu kožešinou lemovanou kolem dílů na uši, která visela na věšáku u vchodu. Nasadila si ji - spadla jí až na roztřepané, šedí protkané obočí - a ještě jednou se naposledy rozhlédla, jestli něco nezapomněla. Kamna byla vyhořelá a Alden zase nechal příliš otevřený tah - mohla mu to říkat kolikrát chtěla, ale on to prostě odmítal pochopit.

„Aldene, ty spálíš každou zimu čtvrt sáhu dříví navíc, až tady nebudu,“ zamumlala a otevřela kamna. Nahlédla dovnitř a zmateně se zajíkla. Přibouchla dvířka a roztřesenými prsty nastavila tah. Na okamžik - jenom okamžik - zahlédla v uhlících svou starou přítelkyni Annabelle Franeovou. Byla to její tvář jako zaživa, dokonce i s tím mateřským znaménkem na tváři.

A - mrkla na ni Annabelle?

Původně chtěla Aldenovi nechat vzkaz, aby věděl, kam šla, ale pak si pomyslela, že Alden to možná tím svým pomalým způsobem pochopí.

Stella v duchu ještě pořád psala vzkazy - Od prvního dne zimy vidím pořád znovu tvého otce a on říká, že umírání není tak strašné. Alespoň tak tomu rozumím - a mezitím vykročila ven do bílého dne.

Vítr s ní zatřásl a ona si musela na hlavě upravit Aldenovu čepici, jinak by jí vítr čepici ze zábavy strhnul a odkutálel pryč. Zdálo se, že zima ví o každé škvírce v jejích šatech, tak se do ní zakusovala: vlhká březnová zima, která myslí na sněh.

Vydala se dolů z návrší k zátoce a dávala si při tom pozor, aby našlapovala na popel a škváru, které tam nasypal George Dinsmore. George kdysi jezdil s pluhem pro městský úřad v Raccoon Headu. Při tom velkém větru v roce sedmdesát sedm se namazal žitnou pálenkou a přerazil pluhem ne jeden, ne dva, ale hned tři sloupy elektrického vedení. Po pět dní nesvítilo v Headu světlo. Stela si pamatovala, jak to bylo divné, dívat se na Úžinu a vidět pouhopouhou tmou. Člověk už byl zvyklý vídat odvážné světelné hnízdečko. Teď George pracoval na ostrově, a protože tady žádný pluh nebyl, nemohl ani nadělat moc škody.

Jak šla kolem domu Russella Bowieho, spatřila Missy, byla bledá jako mléko a dívala se na

ni. Stella zamávala. Missy jí zamávala na odpověď.

Řekla by jim toto:

„My jsme se na ostrově vždycky o své postarali. Když tenkrát Gerdovi Henreidovi praskla v prsou ta žíla, vynechávali jsme jedno celé léto večere, abychom mu zaplatili operaci v Bostonu - a Gerd se vrátil živý, Bohu dík. Když George Dinsmore zpřerážel ty sloupy s elektrickým vedením a Hydro mu obstavilo domek, zařídilo se, aby Hydro dostalo svoje peníze a George aby měl dost práce na to, aby si mohl kupovat cigarety a kořalku... proč ne? Když měl po šichtě, k ničemu jinému se vůbec nehodil, ale když byl v práci, dřel jako kuň. Že se tenkrát jednou dostal do maléru, bylo proto, že to bylo v noci a noc měl George vždycky vyhrazenou pro kořalku. Když nic jiného, jeho táta mu alespoň dával najíst. Ted' Missy Bowieová je sama s dalším dítětem, Možná že zůstane tady a bude brát podporu a příspěvky na děti a ze všeho nejspíš s tím nevystačí, ale dostane se jí tady pomoci, kterou bude potřebovat. Možná že odejde, ale jestli zůstane, nebude trpět hladem... a poslouvejte, Lono a Hale: jestli zůstane, podaří se jí možná uchovat něco z toho malého světa mezi malou Úžinou z jedné a velkou Úžinou z druhé strany, něco, co se dá až příliš rychle ztratit při shánění hašiše v Lewistonu nebo koblih v Portlandu nebo při popíjení v Nashville North v Bangoru. A já jsem už moc stará, abych si nechávala pro sebe, co to asi je: to, jaký člověk je a jak žije - takový ten pocit.“

Postarali se vždycky o své i jinak, ale to by jim nevyprávěla. Děti by tomu nerozuměly, ani Lois a David by nerozuměli, přestože Jane znala pravdu. Třeba Normanovi a Ettie Wilsonovým se narodilo to mongoloidní dítě, nožičky mělo chudinka zkroucené dovnitř, holou hlavičku plnou hrbolků a promáčklin, prstíky spojené třásněmi blan, jako kdyby spalo příliš dlouho a hluboce, když se vznášelo v té vnitřní Úžině. Přišel reverend McCracken a dítě pokřtil a o den později přišla Mary Dodgeová, která už tenkrát posloužila jako bába u více než stovky dětí, a Norman vzal Ettie pod kopec podívat se na nový člun Frankieho Childa a Ettie, i když sotva chodila, šla a neodporovala, ačkoli když se zastavila u dveří a ohlédla se na Many Dodgeovou, jak klidně sedí a plete u kolébky toho dementního děťátka, Mary na ni vzhlédla a potkaly se očima a Ettie propukla v pláč. „Ale no tak,“ řekl nazlobeně Norman. „No tak, Ettie, no tak.“ A když o hodinu později přišli zpátky, bylo dítě mrtvé, jedna z těch smrtí v kolébce, bylo to vykoupení, že netrpělo, vidíte. A mnoho let předtím, před válkou, za hospodářské krize, obtěžoval nemravně kdosi tři děvčátka, která šla ze školy, ne nějak strašně, aspoň žádné viditelné ublížení to nebylo, a všechny holčičky vyprávěly o muži, který jim nabídl, že jim ukáže sadu karet, na každé obrázek jiného psa. Ukáže jim prý tu nádhernou sadu karet, říkal ten člověk, jestli s ním holčičky půjdou do křoví, a když byli v křoví, tak ten muž řekl: „Ale nejdřív musíte sáhnout na tohle.“ Jedna z holčiček byla Gerta Symesová, která pak v roce 1978 byla za svou práci na střední škole v Brunswick zvolená Učitelkou roku státu Maine. A Gerta, které bylo tehdy pět let, řekla otci, že tomu člověku scházelo na jedné ruce několik prstů. Druhá holčička souhlasila, že je to tak. Třetí se nepamatovala na nic. Stella si pamatovala, jak Alden odešel toho léta za jednoho bouřlivého dne z domova a viděla, jak Alden dole na cestě potkal Bulla Symese, a potom se k nim připojil Freddy Dinsmore a dole u zátoky zahlédla vlastního manžela, kterého ten den vypravila jako vždycky s jídelní krabicí v podpaždí. Přidali se k nim další muži, a když nakonec odcházeli, bylo jich skoro tucet. Byl mezi nimi také předchůdce reverenda McCrackena. A stejný den večer byl nalezen jeden chlapík, který se jmenoval Daniels, na úpatí Slyderova mysu, tam, jak z příboje čouhají kameny jako zuby, jako by se tam utopil drak s vyceněnou tlamou. Ten Daniels byl člověk, kterého si zjednal Velký George Havelock, aby mu pomohl opravit na domě grunty a vyměnit v jeho nákladní fordce model A starý motor za nový. Byl z New Hampshire a výřečný člověk, když dodělal práci u Havelocka, našel si další práce na výpomoc... a v kostele, tam vám krásně zpíval! Říkali, že je

jasné, že Daniels si vyšel na vršek Slyderova mysu a uklouzl a skutálel se až dolů. Měl zlomený vaz a prolomenou lebku. Neměl žádné příbuzné, o kterých by někdo věděl, a tak ho pohřbili na ostrově a ten předchůdce reverenda McCrackena pronesl na hřbitově eulogii a říkal, jaký byl tenhle Daniels poctivý pracant a pomocník, byť se mu nedostávalo dvou prstů na pravé ruce. Nato přečetl požehnání a účastníci pohřbu odešli zpátky do suterénu na radnici, kde pili punč a jedli sýrové sendviče, a Stella se nikdy svého muže nezeptala, kam šli s ostatními mužskými ten den, kdy Daniels spadl z vršku Slyderova mysu.

„Děti,“ řekla by jim, „my jsme se vždycky o své postarali. Museli jsme, protože Úžina byla tenkrát široká, a když burácel vítr a bušil příboj a brzy se stmívalo, no, tak to jsme si připadali velice malí - jako zrnka prachu v Boží mysli. Takže pro nás bylo přirozené držet se navzájem za ruce.

Drželi jsme se za ruce, děti, a jestli jsme se vůbec kdy ptali, k čemu to vlastně všechno je, nebo jestli se vůbec kdy vyskytla taková věc jako láska, bylo to proto, že jsme za dlouhých zimních noci slyšeli vítr a vodstva a báli jsme se.

Ne, nikdy jsem neměla pocit, že potřebuji odejít z ostrova. Můj život byl tady. Úžina byla tehdy širší.“

Stella došla k zátoce. Rozhlédla se napravo a nalevo a vítr jí dul do šatů, až za ní vlály jako prapor. Kdyby tu někdo byl, sestoupila by ještě níž a zkusila by ty rozeklané skály, i když byly teď pokryté ledem. Nikdo tu ale nebyl, a tak šla dál po molu, kolem Symesovy staré loděnice. Došla na konec a chvíli postála se zvednutou hlavou a vítr v přidušených nárazech bral za náušníky Aldenovy čepice.

Bill byl tam na otevřené pláni a kýval na ni. Za ním, za Úžinou, viděla v Headu kostel Congo Church, jehož věž se téměř ztrácela proti bílému nebi.

S námahou se posadila na konec mola a spustila nohy na sněhový škraloup pod sebou. Boty se jí trochu bořily, ale jenom trochu. Znovu si upravila Aldenovu čepici - ten vítr ji rval ze všech sil - a vykročila směrem k Billovi. Na okamžik ji napadlo, že se ohlédne, ale neudělala to. Nevěřila, že by to její srdce vydrželo.

Šla a boty se jí bořily do škraloupu a naslouchala tichému oddychování ledu, jak se nadzvedával a klesal. Bill tam byl, nyní o něco dál, ale pořád na ni kýval. Zakašlala a na bílý sníh, který pokrýval led, vyplivla krev. Úžina se teď doširoka otevřela na obě strany a ona poprvé v životě dokázala bez pomoci Aldenova dalekohledu přečíst tam na druhé straně nápis *Prodej návnad a půjčovna člunů u Stantona*. Viděla auta, jak jezdí po hlavní třídě v Headu, a pomyslela si užasle: *Mohou jet, kam se jim zachce... do Portlandu... do Bostonu... do New Yorku. Jen si představ!* A málem se jí to povedlo, málem viděla silnici, jak se odvíjí dál a dál a jak hranice světa mizí.

Kolem očí se jí snesla sněhová vločka. Další. A třetí. Během chvilky slabě sněžilo a ona šla příjemným světem uplývající zářivé běloby. Viděla Raccoon Head mlžnou záclonou, která se občas téměř rozplynula. Zvedla ruku, aby si znovu upravila Aldenovu čepici, a ze štítku se jí zaprášil do očí sníh. Vítr kroutil čerstvý sníh do průsvitných tvarů a ona v jednom z nich uviděla Carla Abershama, který utonul spolu s otcem Hattie Stoddardové na *Danceru*.

Jasný svit však zanedlouho začal pohasínat, jak houstl sníh. Hlavní třída v Headu se mlžila, mlžila, až zmizela úplně. O něco dále rozeznávala kříž na špici kostela, až kříž vybledl také, jako šálivý sen. Nejdéle vydržel ten nápadný černožlutý nápis *Prodej návnad a půjčovna člunů u Stantona*, kde se dal koupit také motorový olej, mucholapky, italské sendviče a pivo budweiser.

Potom Stella kráčela světem dokonale bez barev, šedobílým sněžným snem. Úplně jako když Ježíš vystoupil z člunu, pomyslela si a teď se konečně ohlédla, jenomže ostrov už zmizel

také. Viděla, že stopy, které za sebou zanechává, ztrácejí tvar, až jsou z nich jen matné půlkruhové dolíčky po podpatcích... a potom nic. Už vůbec nic.

Pomyslela si: To je sněhová běloba. Musíš si dávat pozor, Stello, nebo se nikdy nedostaneš na pevninu. Budeš jenom chodit ve velkém kruhu, dokud se neuondáš, a potom tady zmrzneš a umřeš.

Vzpomínala si, jak jí Bill jednou vyprávěl, že když člověk zabloudí v lese, musí podle toho, jestli je pravák nebo levák, dělat, že má stejnou nohu kulhavou. Jinak ho ta noha začne vést a on si to neuvědomí, dokud opět nenarazí na vlastní stopy. Stella si říkala, že tohle si prostě nemůže dovolit. Sníh dnes, dnes v noci a zítra ráno hlásilo rádio a při takovéhle bílé tmě by ani nepoznala, že došla kruhem k vlastním stopám, protože čerstvý sníh je zahladí dávno předtím, než by se k nim mohla vrátit.

Přestávala cítit ruce, dvoje rukavice, které měla navlečené, nepomáhaly a nohy už přestala cítit před nějakou dobou. Svým způsobem to bylo úlevné. Znečitlivění aspoň zavřelo ústa pokřiku její artritidy.

Stella nyní začala kulhat, nutila levou nohu, aby vykračovala silněji. Artritida v kolenou ale neusnula a brzy cítila, jak se kolena ozývají. Bílé vlasy za ní povlávaly. Otevřela rty a odhalila zuby (kromě čtyř měla ještě pořád všechny vlastní). Dívala se přímo dopadu a čekala, až se z proudící běloby zhmotní ten černožlutý nápis.

Neobjevoval se.

O nějakou dobu později si všimla, že jasná denní běloba přechází do méně ostré šedé. Sněhu padalo čím dál víc a hustěji. Nohama dál došlapovala na zmrzlý škraloup, ale navíc se teď brodila patnácti centimetry nového sněhu. Podívala se na hodinky, ale zastavily se. Stella si uvědomila, že je ráno poprvé za dvacet nebo třicet let asi zapoměla natáhnout. Nebo se rozbily? Byly to hodinky po její matce a ona je dvakrát poslala po Aldenovi do Headu, kde je pan Dostie napřed obdivoval a potom vyčistil. Takže aspoň její hodinky už byly na pevnině.

Asi za čtvrt hodiny po tom, kdy si všimla, že den začíná šednout, poprvé upadla. Zůstala chvíli na kolenou, opřela se o ruce a přemítala, že by to bylo snadné, prostě tady zůstat, stočit se do klubíčka a poslouchat vítr, jenže potom se v ní probudilo odhodlání, které už jí v životě pomohlo překonat tolik věcí, a ona s výrazem námahy ve tváři vstala. Stála ve větru, hleděla kupředu a přála si něco vidět... neviděla však nic.

Brzy se smrkne.

Takže šla špatně. Stočila se na tu nebo na druhou stranu. Jinak by už za tu dobu došla na pevninu. Nevěřila ale, že se odchýlila tolik a že jde rovnoběžně s břehem, anebo dokonce zpátky ke Goatu. Vnitřní navigátor v hlavě jí šeptal, že to přehnal a uhnula doleva. Byla přesvědčená, že jde pořád k pevnině, ale že se nyní pohybuje po nevýhodné úhlopříčce.

Navigátor po ní chtěl, aby zahrnula doprava, ale to ona neudělá. Místo toho vyrazila opět rovně, ale nechala toho předstíraného kulhání. Otřásl jí záchvat kašle a vyplivla do sněhu jasnou červeň.

Po deseti minutách (to už šedá doopravdy ztmavla a ona zjistila, že je uprostřed prudké sněhové bouře) znovu upadla, pokusila se vstát, což se jí na první pokus nepodařilo, ale nakonec se dostala zase na nohy. Stála a kymácela se ve sněhu a s námahou se jí dařilo zůstat ve větru napřímená. Hlavou se jí přelévaly návaly slabosti a ona z toho měla střídavě nohy lehké a těžké. Všechno to hučení, které slyšela v uších, nemusel být vítr, ale v každém případě to byl vítr, kterému se přece jen nakonec podařilo strhnout jí z hlavy Aldenovu čepici. Hmátla po ní, vítr s ní však bez námahy odtančil z jejího dosahu a viděla ji už jenom chvíli, jak vesele poskakuje a rychle se ztrácí v houstnoucí šedi jako jasně oranžová tečka. Dopadla na sníh, kousek se kutálela, znovu vzlétla a byla pryč. Nechráněné vlasy jí létaly kolem hlavy.

„Nic se neděje, Stello,“ řekl Bill. „Můžeš si vzít mou.“

Hrklo v ní a rozhlédla se kolem do bílé tmy. Ruce v rukavicích si podvědomě přitiskla na prsa a cítila, jak se jí nějaké ostré nehty zadírají do srdce.

Kromě vířících sněhových blan neviděla nic - až potom z šedivého hrdla večera, ve kterém ječel vítr jako hlas ďábla ve sněhovém tunelu, vyšel její manžel. Nejdřív byl jenom barvy, které se pohybovaly ve sněhu: červená, černá, tmavozelená, světlejší zelená, a pak se z těch barev vyklubal vlněný kabát s vyhrnutým límcem, vlněné kalhoty a zelené holiny. Podával jí čepici způsobem, který vypadal až legračně společenský, a jeho tvář byla tvář Billa beze stopy rakoviny, která jí ho vzala (tak toho se bála? že k ní přijde zubožený stín jejího muže, vyšeptalá koncentračnická postava s lesklou kůží napjatou na lícních kostech a s očima hluboko zapadlýma v důlcích?), a ona pocítila záplavu úlevy.

„Bille? Jsi to opravdu ty?“

„Jasně.“

„Bille,“ řekla znovu a udělala šťastný krok směrem k němu. Nohy ji zradily a myslela, že upadne, že upadne přímo skrze něj - byl přece duch - ale on ji zachytil rukama stejně silnýma a pohotovýma, jako když ji přenášel přes práh domu, který v posledních letech sdílela pouze s Aldenem. Podepřel ji a v příští chvíli cítila, že má na hlavě pevně nasazenou čepici.

„Jsi to opravdu ty?“ zeptala se zase a dívala se mu na tvář, na vrásky kolem očí, které byly ještě mělké, a na sněhový poprašek na ramenou jeho kostkovaného loveckého kabátu a na jeho rozčepýřené hnědé vlasy.

„Jsem to já,“ řekl. „Jsme to my všichni.“

Napůl se s ní obrátil a ona viděla, jak ostatní přicházejí ze sněhu, který hnal vítr přibývající temnotou přes Úžinu. Vykřikla, napůl radostí a napůl strachem, když spatřila Madeline Stoddardovou, matku Hattie, v modrých šatech, které se ve větru nadouvaly jako zvon, a ji držel za ruku Hattin táta, žádná zpráchnivělá kostra, potopená kdesi s *Dancerem*, ale celý a mladý. A tam, za těmi dvěma...

„Annabelle!“ zvolala. „Annabelle Franeová, jsi to ty?“

Byla to Annabelle; dokonce i ve sněžném stmívání Stella rozpoznala ty žluté šaty, které měla Annabelle na Stellině svatbě, a jak se prodírala ke své mrtvé přítelkyni a držela Billa za ruku, zdálo se jí, že cítí růže.

„Annabelle!“

„Už tam skoro budeme, zlato,“ řekla Annabelle a uchopila ji za druhou paži. Žluté šaty, které byly tehdy *odvážné* (ale Annabelle ke cti a k úlevě všech ostatních nikoli *skandální*), jí odhalovaly ramena, zdálo se však, že Annabelle zima není. Tmavě kaštanové měkké vlasy jí vlály ve větru. „Už jenom kousíček.“

Uchopila Stellu pod paži a opět se vydali na cestu. Ze sněžné noci (protože teď už opravdu byla noc) vystupovaly další postavy. Stella mnohé z nich poznala, ne však všechny. K Annabelle se připojil Tommy Frane. Velký George Havelock, který umřel tou ošklivou smrtí v lese, šel za Billem. Byl tam taky chlapík, který se v Headu téměř dvacet let staral o maják a přijížděl vždycky na ostrov na karetní turnaj, který v únoru pořádal Fredy Dinsmore - Stella měla téměř na jazyku jeho jméno. A tady byl sám Freddy! Vedle Freddyho, sám a tak trochu vyplašený, byl Russell Bowie.

„Podívej, Stello,“ řekl Bill a ona spatřila, jak z mlžiny vystupuje černá, která vypadala jako obrys roztržštěných přídílí celé spousty lodí. Nebyly to lodí, byla to rozeklaná a zbrzděná skála. Dorazili k Headu. Přešli Úžinu.

Slyšela hlasy, ale nebyla si jistá, že skutečně hovoří:

vezmi mě za ruku, Stello

(miluješ)

vezmi mě za ruku, Bille...

(ach miluješ)

Annabello... Freddy... Russelle... Johne... Ettie... Franku... vezmi mě za ruku, vezmi mě za ruku... za ruku...

(miluješ)

„Vzala bys mě za ruku, Stello?“ zeptal se nový hlas.

Rozhlédla se a byl tam Bull Symes. Laskavě se na ni usmíval, a ona přesto pocítila jakousi hrůzu z toho, co měl v očích, a na okamžik ucukla a ještě pevněji stiskla na opačné straně Billovu ruku.

„To už je...“

„Čas?“ zeptal se Bull. „No baže, Stello, řekl bych, že ano. Ale nebolí to. Aspoň jsem nic takového nikdy neslyšel. To všechno patří k tomu předtím.“

Najednou jí vyhrkly slzy - všechny ty slzy, které nikdy nevyplakala - a vložila ruku Bullovi do dlaně. „Ano,“ řekla, „ano, to chci, to jsem chtěla, to budu chtít.“

Stáli v kruhu uprostřed bouře, mrtví z Goat Islandu, a kolem nich vyl vítr a hnal svůj náklad sněhu a v ní se náhle ozvala jakási píseň. Vzlétla do větru a vítr ji odnesl. Všichni potom zpívali, jako když v létě, než večer klesne do noci, zpívají vysokými a sladkými hlásky děti. Zpívali a Stella cítila, jak jde k nim a s nimi a konečně přes Úžinu. Trochu to zabořilo, ale ne moc: když přicházela o panenství, bylo to horší. Stáli v kruhu uprostřed noci. Sníh vál kolem nich a oni zpívali. Zpívali a ...

...Alden to nemohl říct Davidovi a Lois, ale v létě po tom, kdy Stella Zemřela a děti přijely na své každoroční dva týdny, vyprávěl Loně a Halovi. Vyprávěl jim, že za velkých zimních bouří se zdá, že vítr zpívá takřka lidskými hlasy a že někdy se mu zdává, jako by téměř poznával slova: „Chvalte Pána...“

Nevyprávěl jim ale (jen si představte pomalého a nevzletného Aldena Flanderse, jak takové věci říká nahlas, i kdyby dětem!), že někdy zaslechne ten zvuk a je mu zima i u kamen; že odloží stranou vyřezávání nebo past, kterou chtěl opravovat, protože se mu zdá, že vítr zpívá hlasy všech těch, kteří umřeli... a ti teď stojí někde na Úžině a zpívají jako děti. Zdálo se mu, že slyší ty hlasy, a za takových nocí někdy usnul a zdálo se mu, že on sám, neviditelný a neslyšitelný, zpívá chvalozpěv na vlastním pohřbu.

Jsou věci, které se nikdy nedají říct, a jsou věci, které sice nejsou výslovně tajné, ale nemluví se o nich. Stellu našli mrtvou na pevnině druhý den nato, co se bouře vyřádila. Seděla v přírodním skalním křesle asi sto metrů od jižní hranice města Raccoon Head a byla zmrzlá tak dokonale, jak si jen umíte představit. Doktor, který vlastnil corvettu, řekl, že je z toho opravdu překvapený. Pěšky to znamenalo přes šest kilometrů a pitva, kterou zákon v případě neobvyklé smrti beze svědků vyžaduje, prokázala pokročilou rakovinu - řečeno po pravdě, ta stará paní jí byla přímo prolezlá. Měl Alden Davidovi a Lois vykládat, že ta čepice, co ji měla na hlavě, nebyla jeho? Larry McKeen tu čepici poznal. A John Bensohn také. Viděl jim to v očích a věděl, že oni v jeho nejspíš také. Ještě neuplynul tak dlouhý čas, aby zapomněl, jak vypadala otcova čepice, její lem a místa, na kterých byl štítek zlomený.

„Takové věci chtějí pomalé přemýšlení,“ řekl by dětem, kdyby věděl jak. „To jsou věci na pomalé myšlenky a ruce zatím dělají svou práci a kafe je poblíž v rádném porculánovém kafáči. Možná že to jsou otázky Úžiny: zpívají mrtví? A milují ty živé?“

Za nocí, které následovaly, když se Lona a Hal vrátili s rodiči na pevninu ve člunu Ala Curryho (děti stály na zádi a mávaly na rozloučenou), se Alden zabýval touto i dalšími otázkami,

a také záhadou čepice svého otce.

Zpívají mrtví? Milují?

Za těch osamělých nocí, zatímco jeho matka Stella Flandersová už konečně našla odpočinek v hrobě, se Aldenovi často zdálo, že zpívají i milují.